

Creu dels Carlins

Sant Fost de Campsentelles

Ubicació

Comarca: Vallès Oriental
Lloc/Adreça: Can Gaig
Emplaçament Torrent de Sant Fost, enfront de Can Gaig.

Coordenades:

Latitud: 41.505888744304
Longitud: 2.2383074462414
UTM Est (X): 436433
UTM Nord (Y): 4595198

Classificació

Número de fitxa 08209 - 37
Àmbit: Patrimoni moble
Tipologia Element urbà
Estil / època: Contemporani
Segle XX
Any 1952 o 1953
Autoria de l'element: Jaume Ribes Montané (escultor)
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Simbòlic
Titularitat Privada
Titular: 6552301DF3965S0001GU
Fitxes associades:
[Cementiri municipal](#)
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dc., 28/02/2024 - 16:46

Descripció

Creu de ferro forjat sobre un pedestal fet de pedres irregulars unides amb morter, de forma piramidal i secció quadrada. Està ubicada al costat d'un camí, paral·lel al camí de Can Matança, davant mateix de Can Gaig.

Dissenyada per l'escultor Jaume Ribes i Montané, es va construir en un taller de forja artesà. Fa 1,5 m d'alçada i 0,80 m entre els extrems dels braços. A la creueta hi ha un cercle de 25 cm de diàmetre, amb les inicials R.I.P al centre.

A la cara del pilar que dona al camí hi ha una làpida de 80 x 22 cm amb una llegenda, molt deteriorada, que diu: "Lloc on foren afusellats els màrtirs de la Tradició per al liberalisme el 5 d'agost de MDCCCLXIX, quines despulles estan piadosament servades en el cementiri de Sant Fost de Campsentelles".

Observacions:

La primera creu que es va alçar en record dels afusellaments la va posar el moviment carlista al voltants de l'any 1876, finals de la tercera guerra carlista; però es desconeix la data exacta.

Durant la Guerra Civil espanyola es va enderrocar. Al finalitzar aquesta se'n va posar una altra, però de fusta, que amb el pas del temps es faria malbé i es va reemplaçar per l'actual.

Història

Creu commemorativa aixecada pel moviment carlista en recordatori de l'afusellament de nou carlistes. Rifà (2019) explica acuradament aquells fets que succeïren en aquestes contrades el 5 d'agost de 1869, en el marc de la tercera carlinada. Un grup de partidaris de Carles VII es van citar a la Font de les Monges, a prop del seminari de La Conreria, amb l'objectiu d'unir-se al cap carlí Lerramendi en un bosc del Vallès i després pujar a la zona del Montseny per unires a l'aixecament iniciat l'any 1868 conegut com *La Gloriosa*.

La trobada no va acabar com s'esperaven els citats ja que va haver-hi una traïció. Un dels components del grup anomenat Jaume els va traïr per 50 unces d'or. Fruit d'aquesta informació es va preparar una expedició militar que, entre tropa regular, Guàrdia Civil i cipaïos (voluntaris), rondaven els 150 efectius. Encapçalava l'expedició José Casalis, tinent coronel de carrabiners, que era un bon coneixedor de la zona de La Conreria. La informació que tindrien seria prou incompleta per desconèixer el lloc exacte de la trobada. El fet és que van estar tot el dia cercant per la zona, fins que, entre les tres i les quatre de la tarda, els van trobar a la Font de les Monges. Eren vuit dels deu, Isidre Duñó no havia arribat i el desè era el traïdor. També van detenir el guardabosc del lloc. Un cop detinguts, van iniciar la marxa en direcció a Sant Fost per afusellar-los. Però, davant de Can Gaig i Can Matances, s'aturen i es produeix l'afusellament.

La historiografia no explica les causes d'aquest gir de guió o si, potser, ja era la idea originària. El cas és que el retrò dels trets va alertar l'alcalde del poble que es presentà al lloc, just quan la columna iniciava el retorn. Els cossos inerts de les víctimes es traslladen al cementiri de l'antiga església parroquial i s'enterraren en una fossa comuna.

El 3 d'octubre de 1946 es van exhumar les restes i es van traslladar al cementiri municipal, al nínxol número 60, segons l'acord del Ple municipal de 17 de juliol de 1946.

Bibliografia

RIFÀ i SOLÉ, Jaume (2019). "El patrimoni cultural", dins la col·lecció *Fem memòria. Sant Fost de Campsentelles. Segle XX*, núm. 15. Ajuntament de Sant Fost de Campsentelles.

